

Nghiên cứu quốc gia về bạo lực gia đình đối với phụ nữ tại Việt Nam

Những câu hỏi thường gặp

1. Tại sao nghiên cứu này khác so với những nghiên cứu khác về bạo lực gia đình đã được tiến hành trước đó tại Việt Nam?

Đây là nghiên cứu quốc gia đầu tiên đặc biệt dành cho vấn đề bạo lực gia đình đối với phụ nữ với mục đích là cung cấp những con số thống kê chính thức về tỷ lệ và hậu quả của bạo lực gia đình đối với phụ nữ tại Việt Nam. Nghiên cứu có cỡ mẫu lớn nhất so với những nghiên cứu khác đã được thực hiện trước đó với cùng chủ đề và phương pháp nghiên cứu áp dụng là phương pháp đã được kiểm chứng một cách kỹ lưỡng trên phạm vi toàn thế giới để có thể thu thập được những dữ liệu có chất lượng cao. Những cán bộ nghiên cứu phụ trách phỏng vấn được đào tạo chuyên sâu và nghiên cứu đã thực hiện đầy đủ các nguyên tắc về bảo mật thông tin và an toàn cho những người phụ nữ tham gia phỏng vấn.

2. Điều đặc biệt về phương pháp luận là gì?

Nghiên cứu tại Việt Nam sử dụng phương pháp luận đã được Tổ chức y tế thế giới (WHO) phát triển và sử dụng trong *Nghiên cứu đa quốc gia của WHO về Sức khỏe phụ nữ và Bạo lực gia đình*. Nghiên cứu của WHO này được tiến hành ở trên 10 quốc gia vào thời điểm giữa những năm 2000 và 2005. Phương pháp luận đã trở thành một tiêu chuẩn quốc tế và kể từ đó được nhiều quốc gia và các nhà nghiên cứu khác sử dụng rộng rãi trên toàn thế giới.

Phương pháp được thiết kế nhằm thu thập bằng chứng trong bối cảnh có sự khác biệt giữa các nền văn hóa và vùng miền địa lý giữa quốc gia và vùng lãnh thổ liên quan tới tỷ lệ và tần suất của các loại hình bạo lực đối với phụ nữ, những hậu quả về mặt sức khỏe do bạo lực do chồng gây ra, những yếu tố rủi ro và bảo vệ cùng với những chiến lược mà phụ nữ bị bạo lực áp dụng để đối phó với bạo lực. Trên cơ sở sử dụng bộ câu hỏi tiêu chuẩn, cán bộ nghiên cứu đã qua đào tạo đưa ra cho phụ nữ những câu hỏi tương tự. Những biện pháp cần thiết để đảm bảo an toàn và đạo đức được cân nhắc và xác định để đảm bảo tính bảo mật thông tin và an toàn cho phụ nữ tham gia phỏng vấn.

Bên cạnh đó, phương pháp còn có phần nghiên cứu định tính với sự tham gia của phụ nữ, nam giới, các nhà cung cấp dịch vụ và các bên cung cấp thông tin quan trọng khác cho phép tam giác phân các kết quả. Điều này có nghĩa là dữ liệu từ những nguồn nghiên cứu định tính và định lượng được sử dụng để khẳng định và mở rộng phạm vi nắm bắt các kết quả.

3. Tại sao chỉ có phụ nữ được phỏng vấn trong phần khảo sát (phỏng vấn hộ gia đình)?

Có những vấn đề về an toàn và đạo đức được đặt ra khi tiến hành phỏng vấn phụ nữ và nam giới trong cùng hộ gia đình hoặc nơi sinh sống. Nguy cơ lớn nhất là một người gây bạo lực có thể biết về chủ đề phỏng vấn và điều này tạo ra những rủi ro cho cả người tiến hành phỏng vấn lẫn người được phỏng vấn. Bởi vì trên tổng thể phụ nữ là nạn nhân chủ yếu của bạo lực gia đình, cho nên vấn đề ưu tiên quốc gia ở đây là thu thập dữ liệu quốc gia về mức độ nghiêm trọng của vấn đề bạo lực đối với phụ nữ. Tuy nhiên nam giới cũng được phỏng vấn sâu trong phần nghiên cứu định tính nhằm tạo hiểu biết về nguyên nhân và hậu quả của bạo lực gia đình.

4. Cách chọn phụ nữ tham gia phỏng vấn như thế nào?

Phụ nữ được lựa chọn theo quy trình chọn mẫu thống kê nhằm đại diện chung cho phụ nữ toàn Việt Nam. Họ được chọn không phải bởi vì có tiền sử bạo lực. Các hộ gia đình được lựa chọn từ danh

sách của cuộc tổng điều tra dân số năm 2009. Mọi phụ nữ có độ tuổi từ 18 đến 60 trong một hộ gia đình có cơ hội được lựa chọn để phỏng vấn nhưng chỉ có duy nhất một phụ nữ/hộ gia đình được phỏng vấn.

5. Tại sao không phỏng vấn phụ nữ tại nhà?

Thư mời được gửi tới cho phụ nữ tham gia phỏng vấn trước khi diễn ra phỏng vấn và buổi phỏng vấn được tiến hành tại một địa điểm trung lập, thường là trung tâm xã. Việc thực hiện phỏng vấn tại một địa chỉ như vậy sẽ an toàn hơn và riêng tư hơn bởi vì người phụ nữ sẽ không bị vây quanh hoặc nghe lỏm bỏ một đám đông người nhà bao gồm cả người chồng.

6. Các loại hình bạo lực được khai thác trong nghiên cứu?

Nghiên cứu tiến hành điều tra các hình thức bạo lực khác nhau đối với phụ nữ kể cả khi còn nhỏ và khi trưởng thành với trọng tâm là bạo lực do người chồng gây ra (còn được gọi là ‘bạo lực do bạn tình gây ra’, thuật ngữ được sử dụng trong phần lớn các nghiên cứu quốc tế). Các loại hình bạo lực do chồng gây ra bao gồm bạo lực thể xác và tình dục, bạo lực tinh thần và kinh tế và các hành vi kiểm soát.

Hơn nữa, nghiên cứu tìm hiểu bạo lực tình dục và thể xác đối với phụ nữ kể từ khi họ đến tuổi 15 bởi bất cứ đối tượng gây bạo lực nào và tình trạng lạm dụng tình dục trước khi 15 tuổi bởi bất cứ đối tượng nào theo tiết lộ của những phụ nữ được phỏng vấn. Điều quan trọng là cần phải khai thác bằng chứng về những đối tượng gây bạo lực khác ngoài người chồng bởi vì điều này giúp xác định các hình thức bạo lực gia đình đối với phụ nữ do các thành viên khác trong gia đình gây ra. Hơn nữa, đây cũng là dịp để xác định tầm ảnh hưởng của bạo lực gia đình và bạo lực do chồng gây ra đối với phụ nữ so với những trải nghiệm về các hình thức bạo lực giữa các cá nhân khác trong đời sống của một người phụ nữ.

Bên cạnh bạo lực gia đình đối với phụ nữ, nghiên cứu cũng tìm hiểu vấn đề bạo lực gia đình đối với nam giới và trẻ em gái dưới 15 tuổi ví dụ như bạo lực tình dục và thể xác và tinh thần do người bố gây ra, theo tiết lộ của những bà mẹ có con trong độ tuổi này.

7. Làm thế nào để chúng ta biết được rằng những phụ nữ được phỏng vấn nhận biết được những loại hình bạo lực khác nhau?

Phụ nữ không được hỏi liệu họ đã bao giờ bị bạo lực hay chưa và từ “bạo lực”, “lạm dụng” hoặc “cưỡng hiếp” không được sử dụng trong các cuộc phỏng vấn. Những loại hình và khía cạnh khác nhau về bạo lực được xác định thông qua những câu hỏi rất cụ thể về những hành vi, hành động có liên quan tới từng loại hình bạo lực. Ví dụ về những hành vi, hành động này bao gồm:

- Đối với bạo lực thể xác: bị tát, đẩy, đá, đâm xô, bóp cổ, đe dọa bằng súng, dao hoặc vũ khí khác;
- Bạo lực tình dục: bị cưỡng ép bằng vũ lực quan hệ tình dục, quan hệ tình dục trong sợ hãi hoặc phải làm những động tác tục tĩu, đồi bại; và
- Đối với lạm dụng tinh thần: chửi bới, lăng mạ, hạn nhục, biêu riếu, hạ thấp nhân phẩm của phụ nữ trước mặt người khác v.v.

8. Kết quả có thể bị người trả lời phóng đại?

Là nạn nhân của bạo lực đồng nghĩa với việc bị kỳ thị cho nên những tỷ lệ phản ánh trong báo cáo này có xu hướng chưa phản ánh toàn bộ thực tế. Nhiều phụ nữ chưa từng tâm sự với bất cứ ai về tình trạng của mình cho đến trước khi được phỏng vấn trong khuôn khổ nghiên cứu này.

9. Tại sao tỷ lệ bị bạo lực trong đời lại cao hơn so với tỷ lệ bị bạo lực hiện thời?

Tỷ lệ bạo lực trong vòng 12 tháng trở lại đây (“bạo lực hiện thời”) phản ánh tình trạng bạo lực chỉ khi nó xảy ra trong vòng 12 tháng gần đây và do vậy được xác định là bạo lực diễn ra trong thời gian gần đây. Tỷ lệ đã từng bị bạo lực trong đời phản ánh tình huống mà ở đó đã xảy ra một loại hình bạo lực nào đó ngay cả khi điều đó chỉ xảy ra có một lần. Bất cứ loại hình bạo lực nào xảy ra trong vòng 12 tháng gần đây cũng được tính vào trong tỷ lệ bạo lực trong đời. Như vậy bạo lực trong đời mang tính tích lũy, theo định nghĩa, và sẽ tăng theo độ tuổi nếu như những sự kiện như vậy vẫn xảy ra.

10. Tại sao những con số phát hiện về tỷ lệ bạo lực hiện thời lại cao hơn con số chính thức theo các báo cáo của cảnh sát công bố?

Có rất ít phụ nữ bị bạo lực tìm đến sự trợ giúp của các cơ quan khác nhau bao gồm cả công an và họ thường chỉ đến những cơ quan này khi bạo lực đã ở mức độ rất nghiêm trọng và khi mà họ không còn sức chịu đựng thêm nữa. Hầu hết phụ nữ không tìm kiếm sự trợ giúp bởi lẽ họ nhận thức rằng những gì mà họ đang phải hứng chịu là điều bình thường hoặc sợ làm mất thể diện của gia đình hoặc phải chịu đựng hậu quả. Do vậy những báo cáo của cảnh sát chỉ phản ánh một bộ phận phụ nữ bị bạo lực gia đình.

11. Kết quả có cho thấy rằng bạo lực đang có xu hướng gia tăng?

Kết quả phản ánh nhanh tình trạng bạo lực tại thời điểm nghiên cứu. Bởi vì nghiên cứu này đánh dấu lần đầu tiên bạo lực gia đình được xác định theo cách này cho nên không thể kết luận liệu bạo lực gia đình có đang gia tăng hay không. Một sự thay đổi về xu hướng có thể được xác định bằng cách so sánh các tỷ lệ “bạo lực hiện thời” nếu như có một nghiên cứu khác được tiến hành trong vài năm tới.

Thận trọng: nếu phụ nữ cảm thấy thoải mái hơn khi tiết lộ bạo lực và có nhiều dịch vụ tốt hơn dành cho phụ nữ bị bạo lực thì có thể xác định có sự gia tăng tỷ lệ bạo lực hiện thời. Nhưng điều đó không có nghĩa là bạo lực gia tăng, nó chỉ có nghĩa là có sự tồn tại những rào cản khiến cho phụ nữ không nói ra sự thật.

12. Nghiên cứu có cho thấy Luật phòng chống bạo lực gia đình đang phát huy hiệu lực không?

Bởi vì nghiên cứu chỉ diễn ra trong một thời điểm nhất định cho nên không thể xác định liệu luật đang phát huy tác dụng ngăn ngừa bạo lực hoặc cải thiện các đáp ứng đối với bạo lực đang phát huy tác dụng. Nghiên cứu đã tìm hiểu nhận thức và hiểu biết của phụ nữ về luật, cho thấy rằng để luật có thể đến được với phụ nữ và họ hiểu được luật thì còn nhiều điều phải làm.

13. Tại sao báo cáo khảo sát không đề cập đến bạo lực đối với nam giới?

Nghiên cứu có báo cáo về tình trạng bạo lực đối với nam giới nhưng chủ yếu là thông tin từ những phụ nữ được phỏng vấn. Ở giai đoạn này tại Việt Nam, chưa có khảo sát nào về nam giới được thực hiện (xem Câu hỏi 3). Nhưng Chính phủ đang xem xét thực hiện thêm các nghiên cứu về nam giới nhằm tìm hiểu những trải nghiệm của họ đối với bạo lực và những yếu tố khiến cho một số nam giới trở nên bạo lực trong khi một số khác lại không.

14. Tại sao trẻ em không được phỏng vấn trực tiếp?

Phụ nữ được hỏi về trải nghiệm bị lạm dụng tình dục bởi bất cứ đối tượng nào trước khi họ đến tuổi 15. Họ cũng được hỏi về những trải nghiệm bạo lực của con cái dưới 15 tuổi do người chồng gây ra.

Trong khảo sát hộ gia đình, không nên hỏi trẻ em về trải nghiệm bạo lực gia đình bởi vì chưa có phương pháp phù hợp cộng với những vấn đề về an toàn và đạo đức và những vấn đề pháp lý ẩn chứa đằng sau việc tiến hành các buổi phỏng vấn kể trên đối với trẻ em.

15. Nghiên cứu có thông tin gì về chi phí phát sinh do bạo lực?

Chi phí phát sinh từ bạo lực đối với một người phụ nữ, một gia đình và một xã hội không thể xác định trực tiếp thông qua một cuộc khảo sát hộ gia đình. Các biện pháp xác định chi phí sử dụng các mô hình tính toán cơ bản đòi hỏi phải có dữ liệu quốc gia và các con số thống kê tổng hợp từ các cơ quan khác nhau để có thể đưa ra các con số ước tính quốc gia. Những con số ước tính là cơ sở quan trọng cho công tác hoạch định chính sách và Việt Nam đang lên kế hoạch để tiến hành một nghiên cứu về chi phí trong tương lai.

16. Kết quả của Việt Nam so với các nước khác như thế nào?

Ngay cả khi dữ liệu được thu thập dựa trên những phương pháp có thể so sánh được thì điều quan trọng cần lưu ý là việc so sánh trực tiếp với các nước khác có thể gây lầm tưởng. Trước hết, các tỷ lệ quốc gia thường không phản ánh sự khác biệt mang tính vùng miền, như đã làm tại Việt Nam. Thứ hai, nhiều quốc gia chỉ thu thập dữ liệu từ một hoặc hai khu vực và họ không có dữ liệu quốc gia và điều này khiến cho việc so sánh khó thực hiện được. Thứ ba, chỉ có một số nước sử dụng cùng phương pháp này là có thể thực hiện so sánh. Do vậy chúng tôi cần phải loại ra khỏi danh sách so sánh rất nhiều nước mà chúng tôi không có dữ liệu. Thứ tư, thậm chí ngay cả khi có dữ liệu tốt nhất, vẫn luôn có những sự khác biệt mang đặc thù của từng quốc gia về mức độ không tiết lộ (báo cáo thấp), mức độ mà chúng ta sẽ không bao giờ xác định được. Cuối cùng để so sánh bạo lực do chồng gây ra một cách chính thống, khái niệm bạo lực thể xác hoặc/và tình dục được sử dụng bởi vì những công cụ xác định này là đáng tin cậy và có giá trị để so sánh quốc tế. Tuy nhiên ở đây chúng ta lại bỏ qua bạo lực tinh thần và các loại hình bạo lực khác mà đối với một phụ nữ, tầm ảnh hưởng của chúng là như nhau.

Khi so sánh trải nghiệm trong đời đời với bạo lực tình dục hoặc thể xác do chồng gây ra giữa Việt Nam và các nước, vùng lãnh thổ khác mà chúng tôi có sẵn dữ liệu để so sánh, Việt Nam có điểm số thấp hơn về tỷ lệ bị bạo lực. Tuy nhiên khi so sánh trải nghiệm bạo lực tinh thần do chồng gây ra thì điểm số của Việt Nam lại ở trong nhóm những nước có điểm số cao nhất về bạo lực.

17. Cần làm gì với kết quả của báo cáo này?

Nghiên cứu hình thành một số hoạt động với quy mô mở rộng do Chính phủ Việt Nam và Liên hiệp quốc phối hợp thực hiện nhằm thúc đẩy hơn nữa công tác phòng chống bạo lực gia đình đối với phụ nữ. Kết quả của nghiên cứu này có thể áp dụng ngay cho hoạt động hoạch định chính sách và hành động ở mọi cấp độ. Những đề xuất phối hợp đa ngành cụ thể cũng được đề cập trong bản báo cáo.